

Lielo datu izmantošana finanšu iestādēs

Kas jums jāzina?

- **Bankas, apdrošinātāji un ieguldījumu sabiedrības arvien biežāk izmanto lielo datu tehnoloģijas, lai apstrādātu milzīgus datu apjomus, tostarp personas datus. Šo tehnoloģiju izmantošana var palīdzēt minētajiem uzņēmumiem jūs labāk iepazīt kā klientu un, iespējams, nodrošināt produktus, kas ir labāk pielāgoti jūsu vajadzībām.**
- **Finanšu pakalpojumu sniedzēji, kas izmanto lielos datus, var sniegt jums labumu, tomēr tas tā nav vienmēr. Finanšu pakalpojumu uzņēmumi var kļūdaini interpretēt jūsu datus, tā rezultātā piedāvājot nepareizu produktu vai liedzot jums pakalpojumu.**
- **Jums kā klientam ir tiesības attiecībā uz savu datu kopīgošanu ar finanšu iestādēm.**
- **Jums ir jāpārzina savas tiesības, šo pakalpojumu sniegtie ieguvumi, ar tiem saistītie riski un to galvenie elementi, kā arī tas, kā jūsu dati varētu tikt izmantoti (piemēram, jāzina par jūsu personas datu izmantošanu "lodziņu atzīmēšanas" līgumu gadījumos).**

Kas ir lielie dati?

Ja tērējat ar saviem draugiem tiešsaistē, izmantojat mobilās lietotnes savā viedtālrunī vai lietojat norēķinu karti, jūs radāt datu plūsmu. Lielie dati ietver sarežģītu IT rīku izmantošanu, lai apstrādātu ļoti lielus dažādu veidu datu apjomus.

Lielos datus var veidot patērētāju dati no tīmekļa vietnēm, sociālajiem plašsaziņas līdzekļiem, interneta pārlūkošanas vēsture, viedtālrunu signāli, kā arī dati, kas tiek ģenerēti, izmantojot norēķinu karti.

Piemēram, finanšu iestāde, izmantojot lielo datu tehnoloģiju, varētu sasaistīt jūsu

sociālo plašsaziņas līdzekļu informāciju ar finanšu datiem par jūsu uzkrājumu veidošanas darbībām. Finanšu iestādes varētu izmantot šo informāciju, lai labāk izprastu jūsu uzkrājumu veidošanas un ieguldījumu veikšanas paradumus.

Finanšu iestādes arvien biežāk izmanto lielos datus, nodrošinot ikdienas finanšu pakalpojumus, un tās to turpinās darīt arī nākotnē.

Lai pēc iespējas labāk izmantotu iespējas, ko piedāvā finanšu produkti un pakalpojumi, kuru nodrošināšanā tiek izmantoti lielie dati, jums ir pilnībā jāapzinās

ieguvumi un riski, ko jums var radīt šādi pakalpojumi un produkti. Lai pieņemtu pārdomātus lēmumus, jums arī jāizprot uz lielajiem datiem balstītu pakalpojumu un produktu galvenie elementi, tostarp tas, kā jūsu dati tiek izmantoti šo pakalpojumu un produktu izstrādē.

Kādus ieguvumus jums kā finanšu pakalpojumu patērētājam varētu sniegti lielie dati?

Finanšu pakalpojumi, kas jums palīdz

Lielie dati var dot finanšu iestādēm iespēju piedāvāt jums pielāgotākus produktus un pakalpojumus, kas labāk atbilst jūsu vajadzībām.

Piemēram, pateicoties lielo datu tehnoloģiju izmantošanai, jūsu apdrošināšanas uzņēmums varētu jūs brīdināt par to, ka jūsu apdrošināšanas polise nesedz lēcieni

ar izpletni, par kuru jūs nesen paziņojāt sociālajos plašsaziņas līdzekļos.

Labāka aizsardzība pret krāpšanu

Lielo datu izmantošana varētu palīdzēt jūsu bankai noteikt krāpniecisku maksājumu veikšanas mēģinājumus. Piemēram, ja kāda persona, kas atrodas citā valstī, jūsu vārdā cenšas veikt elektronisku maksājumu, jūsu banka, izmantojot atrašanās vietas lietotni, iespējams, spētu noteikt, ka jūs neatrodaties valstī, kurā tiek veikts šis norēķināšanās mēģinājums, un varētu bloķēt šo maksājumu.

© iStock/bluebay/2014

Kā aizsargāt savas tiesības?

- Kontrolējiet to, kādus personas datus jūs kopīgojat ar savu finanšu iestādi vai publicējat tiešsaistē, tostarp sociālajos plašsaziņas līdzekļos.
- Pārbaudiet savus privātuma un datu aizsardzības iestatījumus un pārliecinieties, ka tie ir iestatīti jūsu vajadzībām atbilstošā drošības līmenī.
- Piekrītiēt savu datu apstrādei tikai tad, ja uzticaties pakalpojumu sniedzējam un neiebilstat pret to, kā šis pakalpojumu sniedzējs izmantos jūsu informāciju. Šaubu gadījumā lūdziet precizējošu informāciju.

Ja domājat, ka jūsu personas tiesības tiek pārkāptas, jūs varat:

- izmantot savas tiesības neatļaut apstrādāt jūsu datus mārketinga nolūkos. Tādējādi jūs, iespējams, izvairīsieties no nevēlamu un agresīvu reklāmu saņemšanas;
- iesniegt sūdzību attiecīgajam pakalpojumu sniedzējam;
- vai vajadzības gadījumā iesniegt savu sūdzību savas valsts sūdzību izskatīšanas struktūrai un/ vai savas valsts datu aizsardzības iestādei.

© iStock.com/NicoElNino

■ Lielo datu izmantošana finanšu pakalpojumu sniegšanā: riski

Jums ir jāapzinās, ka lielo datu tehnoloģiju izmantošana ir saistīta arī ar riskiem, kas jūs var negatīvi ietekmēt.

- Lielo datu rīki var radīt kļūdas. Piemēram, dati, kas iegūti, izsekojot nakts maiņā strādājoša veselības aprūpes speciālista kustību, varētu tikt kļūdaini interpretēti kā norāde uz neveselīgu dzīvesveidu. Šā iemesla dēļ attiecīgajai personai varētu rasties sarežģījumi aizdevuma saņemšanā.
- Lielie dati var sniegt apdrošinātājiem labāku izpratni par jūsu riska profilu. Tas nozīmē, ka, piemēram, personām, kurām pieder mājokļi plūdu riskam pakļautās zonās, var rasties papildu grūtības saistībā ar mājokļa apdrošināšanas seguma nodrošināšanu.
- Finanšu pakalpojumu sniedzēji var izmantot savā rīcībā esošo padziļināto informāciju par jums, lai sūtītu jums īpaši pielāgotus piedāvājumus, kā rezultātā jūs, iespējams, varētu iegādāties pakalpojumus un preces, kas jums patiesībā nav vajadzīgas.
- Pateicoties lielajiem datiem, var tikt izstrādāti īpaši pielāgoti finanšu produkti un pakalpojumi, kas ietver dažādus elementus. Tā rezultātā jums varētu būt grūtāk salīdzināt produktus un izlemt, kurš no tiem ir jums piemērotākais.

■ Kā jūs esat aizsargāts?

Lai šos riskus ierobežotu un jūs aizsargātu, ir pieņemti vairāki noteikumi. Turpmāk ir uzskaitīti daži no svarīgākajiem noteikumiem.

- Vairumā gadījumu jūsu datu apstrāde ir iespējama tikai tad, ja labprātīgi sniežat skaidru un konkrētu piekrišanu.
- Informācijai, ko saņemat no finanšu pakalpojumu sniedzējiem par to pakalpojumiem un precēm, ir jābūt skaidrai, un tā nedrīkst būt maldinoša.
- Finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri izmanto lielos datus, lai izstrādātu pakalpojumus un produktus un pārdotu tos jums, ir jārikojas godīgi.
- Finanšu pakalpojumu sniedzējiem ir jāveic stingri drošības pasākumi, lai aizsargātu jūsu datus no hakeriem un citiem kiberdraudiem.

■ Uzlabota piekļuve finanšu pakalpojumiem

Lielo datu lietošanas varētu, piemēram, palīdzēt jaunam pārim ar nelielu kredītvēsturi papildināt viņu ierobežoto kredīta informāciju un tādējādi uzlabot viņu piekļuvi aizdevumiem.

Nepieredzējuši autovadītāji, kuri savās automašīnās uzstādītu telemātikas ierīces un vadītu automašīnu atbildīgi, varētu gūt labumu no zemākiem apdrošināšanas maksājumiem, jo apdrošināšanas sabiedrības spētu pārbaudīt un analizēt viņu auto vadišanas paradumus.

Plašāku informāciju par ES datu aizsardzības noteikumiem un lielajiem datiem varat atrast šeit:
<http://bit.ly/2oG2bel>